

Beslut

efter kvalitetsgranskning av kommunernas
tillsyn av fristående förskolor
i Tyresö kommun

Innehåll

Inledning

Bedömningar

Utvecklingsområden

Uppföljning

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av kommunernas tillsyn av fristående förskolor under hösten 2015 och våren 2016.

Syftet med projektet är att granska om kommunen fullgör sitt tillsynsansvar för fristående förskolor. För att bedöma om kommunerna tar detta ansvar är det inte tillräckligt att konstatera att kommunen bedriver eller inte bedriver tillsynsarbete, utan det är också nödvändigt att bedöma om tillsynen är utformad så att den säkerställer att de granskade förskolorna lever upp till lagar och förordningar.

Granskningen genomförs som en så kallad skrivbordsgranskning. Skolinspektionen har begärt in och granskat dokument såsom kommunernas rutiner och riktlinjer för tillsyn samt en verksamhetsredogörelse. Intervjuer har genomförts per telefon med den som är ansvarig för tillsynen i respektive kommun. Granskning av Tyresö kommun ingår i denna kvalitetsgranskning. Sammanlagt granskas 35 kommuner. De samlade resultaten presenteras i en övergripande rapport.

I Tyresö kommun är totalt 86 procent av alla barn i åldern 1-5 år inskrivna i förskola. Av dessa 86 procent är 36 procent inskrivna i fristående förskolor. Tyresö kommun har 16 fristående förskolor.

Skolinspektionen genomförde den 6 november 2015 en telefonintervju med ansvarig för tillsynen i Tyresö kommun.

Skolinspektionens bedömningar

I granskningen av kommunernas tillsyn av fristående förskolor har Skolinspektionen undersökt om:

- Kommunerna har rutiner och riktlinjer för tillsynen.
- Tillsynen omfattar regelbunden och systematisk informationsinhämtning för att kunna bedöma om verksamheten lever upp till kraven i lagar och förordningar.

- Kommunerna granskar fristående förskolors förmåga att leva upp till läroplanens uppdrag och mål.
- Kommunen fattar de beslut om åtgärder som kan behövas, för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta till de brister som upptäcks vid granskningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Tyresö kommun bedriver en systematisk tillsyn samt att det finns riktlinjer och rutiner som beskriver tillsynens utformning. Kommunen har regelbunden och systematisk informationsinhämtning för att bedöma om verksamheterna lever upp till kraven i lagar och förordningar. I tillsynen granskas förskolornas arbete utifrån läroplanens mål och uppdrag. Kommunen fattar beslut om åtgärder när det gäller brister som upptäcks vid tillsynen, följer upp bristerna och ser till att dessa åtgärdas.

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring de områden som nämns ovan.

Kommunens systematik i tillsynsarbetet

Med systematik avses att det finns riktlinjer och rutiner i kommunen gällande arbetet med tillsyn av fristående förskolor. Det omfattar hela tillsynskedjan, från förarbete, genomförande, dokumentation samt beslut till uppföljning och åtgärder av konstaterade brister.

Genom dokumentstudier, verksamhetsredogörelse och telefonintervju har Skolinspektionen granskat systematiken i Tyresö kommuns tillsyn av fristående förskolor. Barn- och utbildningsnämnden har beslutat om "Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun." Dessa innehåller bland annat en beskrivning av kommunens rätt som tillsynsmyndighet att granska verksamhet som står under dess tillsyn. I riktlinjerna hänvisas till de delar i skollagen som reglerar tillsyn och granskning.

Vidare anges i riktlinjerna att tillsynen genomförs av kommunens centrala kvalitetsenhet, på uppdrag av kommunstyrelsen. Efter tillsynen utarbetas tillsynsrapporter som barn- och utbildningsförvaltningen tar beslut om. Finns det brister i verksamheten beslutas om ingripanden vid tillsyn utifrån skollagen.

I dokumentet framkommer även att kommunstyrelsen har fattat beslut om att en övergripande granskningsplan för tillsyn av fristående verksamheter ska fastställas varje år. I granskningsplanen anges att både kommunala förskolor och fristående verksamheter granskas vart tredje år. Däremellan genomförs

uppföljningar av samtliga verksamheter. Prioritering utgår från tidigare granskningsresultat och ökat fokus läggs på verksamheter som haft brister och omfattande utvecklingsbehov. Varje år genomförs också temagranskningar, till exempel 2014 granskades hur hantering av förskole-kön fungerar ur ett medborgarperspektiv. En sammanfattande rapport över årets granskningar och resultat redovisas till barn- och utbildningsnämnden.

Av kommunens rutiner framkommer att ett brev skickas till huvudmannen inför tillsynen med information om vilka som ska intervjuas (förskolechef och pedagoger) och att observationer i verksamheten kommer att genomföras. I kommunens informationsinsamling ingår även telefonintervju med vårdnadshavare och samtal med barn. I brevet anges också att efter tillsynsbesöket skrivs en rapport som publiceras på kommunens hemsida.

Inför tillsynen begär kommunen in dokumentation, bland annat verksamhetsplan, plan mot kränkande behandling, rutiner för den pedagogiska dokumentationen, protokoll över senast gjorda barnskyddsrund. Huvudmannen ska även sända in "Egenrapportering från förskola" med uppgifter om verksamheten.

Tillsynen genomförs av två tjänstemän från kvalitetsenheten. I samverkan med verksamhetschefen på förvaltningen utvecklar de kommunens tillsynsverksamhet. Resultatet från tillsynen återkopplas till förskolechef som får möjlighet att faktagranska innan tillsynsrapporten slutligen färdigställs.

I telefonintervju uppger ansvarig tjänsteman att rutiner, metoder och innehåll i tillsynen genomförs utifrån kommunens riktlinjer.

Skolinspektionens granskning har inte funnit annat än att Tyresö kommun har riktlinjer och rutiner för tillsynen av fristående förskolors verksamhet. Kommunen inhämtar den information som krävs för att kunna bedöma om verksamheten lever upp till kraven i lagar och förordningar.

Innehåll och kvalitet

Här bedöms om kommunernas tillsyn granskar att förskolornas verksamhet utgår från läroplanens uppdrag och mål samt att underlagen är tillräckliga för att bedöma huruvida de fristående förskolorna lever upp till kraven i de lagar och förordningar som gäller. Det handlar både om innehållet (att det pedagogiska arbetet omfattar hela läroplanen och riktas mot målen) och kvaliteten i det arbetet (att verksamheten bedrivs enligt läroplanens uppdragsbeskrivning och riktlinjer).

Av dokumentationen som Skolinspektionen tagit del av framgår att Tyresö kommun granskar det pedagogiska uppdraget inom ramen för sin tillsyn. I dokumentation och verksamhetsredogörelsen framkommer att kommunen granskar tre områden: verksamhetens förutsättningar, arbetet i förskolan och

måluppfyllelse. Inom området verksamhetens förutsättningar granskas exempelvis barngruppernas storlek och sammansättning, lokaler, miljö, barnsäkerhet – handlingsplaner och rutiner (strukturkvalitet). Inom området arbetet i förskolan granskas till exempel barns ansvar och inflytande, arbete i projektform med naturvetenskap och teknik, rutiner för arbetet med barn med annat modersmål än svenska (processkvalitet). Inom ramen för området måluppfyllelse granskas bland annat systematiskt kvalitetsarbete till exempel i form av dokumentation med koppling till genomförda teman kring matematik, språk, värdegrund och skapande (resultatkvalitet).

I "Bedömningsmatris för tillsyn av fristående förskolor/pedagogisk omsorg" finns tre steg för bedömning av kvaliteten inom varje område: "stark sida hos verksamheten och kan utgöra ett gott exempel" (grönt), "områden som kan utvecklas" (gult), "uppvisar brister som behöver åtgärdas" (rött). Varje färgområde har indikatorer som ska uppfyllas för att få respektive färg. Vid röd färgmarkering utfärdas ett beslut av barn- och utbildningsförvaltningen om ingripanden enligt skollagen.

Enligt ansvarig tjänsteman har bedömningsmatrisen framförallt utarbetats på kvalitetsenheten men ska tillsammans med kommunens verksamhetschef för förskolan utvecklas ytterligare, till exempel bedömningen av det pedagogiska uppdraget.

I intervjun uppger ansvarig tjänsteman att till grund för kommunens bedömningar sker en genomgång av dokumenten före besöket. Detta kompletteras med tillsynsbesöket med intervjuer/samtal med olika målgrupper och observationer av verksamheten. "Det ingår i uppdraget att faktiskt bidra till verksamhetsutveckling och inte bara kvalitetssäkring."

Skolinspektionens granskning har inte funnit annat än att Tyresö kommuns tillsyn omfattar verksamheternas förmåga att leva upp till läroplanens mål och uppdrag.

Återrapportering och uppföljning

Här bedöms om kommunerna fattar beslut om ingripande sanktioner som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamhet ska rätta till brister som upptäcks vid tillsynen.

Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att kommunen upprättar en tillsynsrapport som omfattar "Sammanfattning xx förskola" med korta bedömningskommentarer och visualisering av kvalitetsnivåerna med färgsymboler i grönt, gult, rött. Syftet med tillsynen och metoder som används presenteras. I rapporten beskrivs även hur kommunen har följt upp bris-

ter som konstaterades vid föregående tillsyn och de åtgärder som huvudmannen vidtagit för att rätta till bristerna. Varje område och delområden kommenteras med en sammanfattande bedömning. Till dokumentet finns bilaga med referenser som varit underlag i bedömningen samt resultat av vårdnadshavares omdömen i kommunens gemensamma brukarundersökning.

I verksamhetsredogörelsen framkommer att om allvarliga brister identifierats, anmäls ärendet omgående till barn- och utbildningsnämnden som utfärdar ett beslut om anmärkning eller föreläggande. Kvalitetsenheten ansvarar för uppföljningen att förskolan har åtgärdat bristen. Mellan tillsynerna görs en uppföljning av verksamheten utifrån identifierade förbättringsområden för att stämma av hur långt verksamheten har kommit i sitt utvecklingsarbete.

I intervju med ansvarig tjänsteman framkommer att skollagens ingripanden används. Exempelvis berättar ansvarig för tillsynen att *"vi upptäckte att en förskola inte hade några 1-åringar utan bara 2-åringar fick gå där och där valde nämnden att göra ett föreläggande. Även när det gäller barnsäkerhet har förelägganden gjorts."*

Barn- och utbildningsförvaltningen fattar beslut om sanktioner med motivering, författningsstöd, åtgärder som ska vidtas samt datum för när åtgärderna ska redovisas till kommunen.

Skolinspektionens granskning har inte funnit annat än att Tyresö kommun fattar beslut om åtgärder när det gäller brister som upptäcks vid tillsynen. Kommunen följer även upp brister som upptäcks vid tillsynen och ser till att dessa åtgärdas.

Avslutad granskning

Skolinspektionen kan efter genomförd granskning konstatera att Tyresö kommun bedriver tillsyn av fristående förskolor på ett sådant sätt att det inte föranleder att påtala några utvecklingsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Märten Petersson
Beslutsfattare

Lena Rostock
Föredragande